

פרק ט

מוסר-הכללים ומוסר-הפרטים

הנביאים שעמדו לישראל, הוכיחו אותם על תקון הדברים הכלליים, להתרחק מעבודה זרה על כל סעיפיה ולהתדבק בהקב"ה בהתלהטות גדולה לאהבתו וליראתו, ולהתרחק מכל מיני מדות הרעות, כגון שקר וחנופה וכיוצא, ולהיות ישרים במשפטים שבין אדם לחברו, — לפי שבזמן שכל אלו הדברים הכלליים נמצאים בתקונם הגמור בשלמות, ממילא מתוקנים בזה גם הפרטים ופרטי-הפרטים כלם.

אלא שבזמן שישראל גלו מארצם, חשכת הגלות גרמה להם לצמצם ולהקטין את ערכם, שלא יהיו מסוגלים לתקן את הפרטים על ידי המוסרים הכלליים, שכן לא היה עוד ביכולת לתקן את הכלליים מבלי לעמול על תקון הפרטים ופרטי הפרטים. ומזה יצא שמוסרי הגלות יהיו בעיקר על דבר תקון הפרטים, וזה אשר הביא לידי שכחת הכללים בצורתם האמתית, ונתדלדלו ^{לשכח/עירינג} המוחות, עד שגם הכללים נחשבו לפרטים, ולא היו מזכירים את הכלל כי אם בתור פרט מן הפרטים.

אולם בשעת צמיחת הישועה, ישוב העולם לאיתנו, ולא יוכלו לדבר על הפרטים לבדם, ואז תתגבר ההשתוקקות למוסר הכללים, מוסר הנביאים. ודרוש בעת כזאת שהגדולים בעם יכירו עמק חפץ זה, ויקחו לבבם לדבר גבוהות, ארוכות וקצרות, על דבר תקון הכללים, באופן כזה שלא לבד שהדבור על דבר הכללים לא יטשטש את הפרטים, אלא אדרבה, יוסיף עז ועצמה, חשק והתלהבות, לאהבת הפרטים ותקונם. שכן כל פרט בזמן שהוא נובע מן הכלל והוא מתגלה בתור ענף הבא מן השרש, הרי הוא מכיר את מקומו ושומר את תפקידו באמת, והוא מתקים באהבה ובחבה ובחפץ לב.